

שיעורים בקול הלשון

בלבניפדיה מחשבה "דלח" #42566667
 בלבניפדיה עבודת ה' "גו" #42569985
 צורת אדם בנושא "אין-תנוך" #42559947

בלבניפדיה מחשבה יתקיים אי"ה כל יום ד' רחי קדמון 4 חולון 20:30	בלבניפדיה עבודת ה' יתקיים אי"ה כל יום ה' רחי הרב בלוי 33 י-ם 20:30
--	---

צורת אדם
 שיעור הבא
 טו' תמוז
 נושא: נקב האוזן

בלבני משכן אבנה

קרח ♦ תשפ"ו #453

הירשם: bilvavi231@gmail.com

תוכן הגיליון

נקודה מתוך הפרשה עמוד א'
 לחיות את הפרשה עמוד א'
 ליקוטים בפרשה עמוד ב'-ג'
 סוגיות במחשבה עמוד ו-ז'
 שולחן ערוך עם ביאור בלבני משכן אבנה עמוד ח'
 עץ חיים עם ביאור בלבני משכן אבנה עמוד ט'-יא'
 עץ חיים עם פירושים על התורה - ועל העבודה עמוד יב'

רכישת ספרי הרב
03.578.2270
 ספרי אברמוביץ משלוח לרחבי העולם

נקודה מתוך הפרשה

קרח

בפרשתו (יח. כה) כתיב, הָשֵׁב אֶת מִטָּה אֶהְרֹן לִפְנֵי הָעֵדוּת לְמִשְׁמַרְתָּ לְאֹת לִבְנֵי מֵרִי וְתִכַּל תִּלְוַנְתֶּם מֵעַלֵי וְלֹא יָמָתוּ. מדוע מצוה ה' להניח

ביאור מורינו הרב שליט"א

(שם), וז"ל, וזה שנקראה התורה סתם **עדות**, כמו לחת הַעֵדֶת (שמות לא, יח), אָרוֹן הָעֵדוּת (שמות כו, לג), אֶהְלֵ הָעֵדוּת (במדבר יז, כג). הוא לפי שיעקר התורה הם **לא תעשה**, שהם מרובות במנין מן העשין, גם חמורות מהן, ונקראת התורה על שם רובה, עכ"ל. והיינו שמעיד בהם שמיים וארץ, כמ"ש (דברים ד, כו) הָעֵדוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, שיקיימוה. וכתב (תהלים יט, ח) תִּזְכָּר ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה וְגו'. ודרשו (יומא עב ע"ב) עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה. אמר רבי חייא בר אבא: נאמנה היא להעיד בלומדיה.. ועוד אמרו (מדרש תנחומא פרשת פקודי, סימן ד), אמר רבי שמעון בן יוחאי אין עדות אלא תורה שנאמר (דברים ד, מה) אֲלֶהָ הָעֵדוּת וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְגו'.

כתב האבן עזרא (שמות טז, לד), וז"ל, לפני ה' לִפְנֵי הָעֵדֶת, שהוא הארון, ונקרא ארון העדות, בעבור לוחות הברית שהיו שם, עכ"ל. ובלשון המהר"ל (גור אריה. ויקרא כד, ג), הארון ששם לוחות העדות, שהם עדות בין הקדוש ברוך הוא ובין ישראל. ובלשון רבינו בחיי (שמות לא, יח), שְׁנֵי לַחַת הָעֵדֶת. עדות היו לישראל שהשכינה שורה בתוכם, כמי שמביא בידו חותמו של מלך. ובמלבי"ם (שמות לא, יח) כתב, וז"ל, ונקראו לַחַת הָעֵדֶת, כי הקים עדות ביעקב שהתורה לא תשתכח לעולם כדבר הנחקק באבנים שקיים לנצח וכו', עכ"ל. ועיין עוד בית אלקים למבי"ט (שער היסודות פרק יב).

וכפשוטו פרש"י (במדבר יז, כה) (לִפְנֵי הָעֵדוּת) לְמִשְׁמַרְתָּ לְאֹת. לזכרון שבחרתי באהרן הכהן ולא ילונו עוד על הכהונה, עכ"ל. ודייקא מונח במקום הארון, במקום שבו נכנס כה"ג ביוה"כ רק הוא לבדו, ושם נגלה תוקף שליחות כח כהונתו. ואע"פ שאינו נראה, נראה בשעת המסעות, כ"כ בשפתי כהן (פסוק א). ויתר על כן כנ"ל, אות לבני מרי ששיכן אף כאשר הם בני מרי, וזהו **עדות**.

וכתב רבינו בחיי (שמות לא, יח), וז"ל, וע"ד הפשט מה שלא היה לוח אחד שיכתבו עליו עשרת הדברות והיו שנים, לפי שנקראים "לוחות העדות" ואין עדות אלא בשנים, עכ"ל. וכן כתבו עוד רבותינו, והיא עדות לתורה שנתנה בסניני לישראל, עיין אברבנאל (שמות לד, א), ועיין מושב זקנים (במדבר ח, ב), וז"ל, עדות שנתנה תורה מידו של הב"ה שהרי מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין וכו', עכ"ל.

ומהלך נוסף כתב בשפת אמת (תרנ"ו), וז"ל, לבני מרי, היינו הלויים שהם בחינת מרים, עכ"ל. וברמח"ל (על התורה כתב) שבני מרי היינו הקליפות.

וישנם לוחות ראשונים ולוחות שניים, לוחות ושברי לוחות מונחים בארון. וגדר לוחות שניים כלשון המחנה אברהם (פקודי) עדות על ידי לוחות שניות ששיכן השי"ת שמו בין עם בני ישראל, **אחר החטא**. ולוחות של קודם החטא, נקראים עדות, מלשון עדי, תכשיט. עיין חשק שלמה (שורש עד). וטעם נוסף שהתורה נקראת עדות כתב בחשק שלמה

לחיות את הפרשה

וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יִצְחָר וְגו' וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה (במדבר טז, א - ב)
ומה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל (רש"י שם)

קנאה דקדושה

קנאה רוחנית עניינה, שרואה שזולתו נתעלה, ורוצה לעלות כמותו.

למעשה

קנאה זו מעורר בו רצון דקדושה ושאיפה גדולה לעליה. וזהו שלב נכון בדרכי העליה, אולם אין זו התכלית, כי התכלית להיות עצמי - אני מי שאני. ורצון לעליה צריך לבסוף שיהא מחמת רצון **עצמי**, מתשוקת הנשמה לעלות.

ויקח קרח (טז א)

כבר מוצאים פירוד במדרגה של 'אין להם חלק לעולם הבא', וזהו קורח שהיה מזרע לוי, "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (במדבר טז, א). לאחר ג' דורות מהשבטים כבר היה מי שאיבד את חלקו לעולם הבא מחמת אותה שנאה ומחלוקת, שהרי לקרח ולעדתו אין חלק לעולם הבא (סנהדרין קח.). "עקב אבינו ראה ברוח קדשו שתהיה מציאות שכזו, ואף ביקש עליה "בסודם אל תבוא נפשי" (בראשית מט, ו).

א"כ בכללות אפשר לומר שישנם בני שיוצאים מהבית בבחינת 'שמעאל ועשיו', ואחרים שיוצאים בבחינת 'שבטי י-ה' ולבסוף מגיעים לכלל מחלוקת קרח ועדתו, ובזה גופא אובדים מתוך הקהל. (אוצר האותיות ערך בן עבודה)

יש את המציאות דבר שלם, ומהו היפך מציאות השלם? - יש בזה ב' הגדרות, הגדרה אחת היא - השבר הוא היפך מהשלם. ובהגדרה שניה - החלק הוא היפך השלם.

בארון הברית היה ע"פ דברי חז"ל לוחות ושברי לוחות.

ומצד ההגדרה הראשונה ב'לוחות ושברי לוחות' מתגלה השבר שהוא להיפך מציאות השלם. יש לוחות שלמים ויש לוחות שבורים. - והרי ההבדל בין המילה שלם למילה שבר הוא קל"ב שהוא אותיות קבל². כלומר שהמקום של נקודת ההבדלה בין השלם לשבר מתגלה אצל המקבל ולכן המנין שמהווה את ההפרש בין שלם לשבר הוא קבל כי שורש השבירה משתייכת למקבל ואיננה משתייכת לנותן.

וכמו שברור ופשוט, הדבר מתגלה בלוחות עצמם שהרי מצד הנותן הלוחות ניתנו שלימים, וכאשר משה רבינו רואה את העם ברעו כשהוא יורד למטה, הוא תופס את הלוחות ושוברים, והיינו שהשבירה חלה אצל המקבלים ומחמת המקבלים, נמצא שכל שורש מציאות השבירה זה שבירה מדין המקבל ולא שבירה מדין הנותן.

ועל מעשה השבירה הזה אמר הקב"ה למשה רבינו "יישר כחך ששיברת", כלומר - מי יצר את אותו מציאות של שבר? - משה רבינו עצמו שבידו משבר את הלוחות הוא פועל את פעולת השבירה בעצמו, ועל הפעולה הזו נאמר לו ע"י הקב"ה "יישר כחך ששיברת", כלומר, מתגלה בזה התפיסה שמצד משה הוא כולל הן את השלם שהרי הוא מוריד את התורה שבה מונח השלימות לארץ, והן את השבר.

וכמו שנתבאר, מלבד ההגדרה שהיפך משלם הוא השבר, ישנה עוד הגדרה - שהיפך מהשלם הוא חלק, - הפנים האלה כבר מתגלות בדקות שונה אצל משה רבינו במחלוקת שחלה על משה רבינו שהיא מלשון חלק, שזהו בקרח שנחלק על משה רבינו, קרח יסודו חלק, יסודו מחלוקת. וזהו קרח

בגמרא (ב"ב ע"ד.) בתוך אגדות רבה בר בר חנה, מובאים ג' תא אחוי לך'. שלושה מקומות הראה אותו 'שמעאל' לרבב"ח. האחד - מקום שנושקים שמים וארץ. השני - בלועי קרח. השלישי - הר סיני. ג' מקומות אלו מצטרפים לשורש אחד, והוא מקום החיבור שבין עליונים ותחתונים. 'שמים וארץ' הם חיבור ב' הקצוות של ארץ ושמים, 'הר סיני' הוא צד העליון של הקדושה שבו התחברו שמים וארץ, שהרי 'וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר" (שמות יט, כ), והציע שמים העליונים על ההר וירד עד י' טפחים, ומשה רבינו עלה לשמים דרך אותו חיבור של שמים וארץ. כידוע (שוח"ט תהלים סח, ט) הר המוריה נעקר אל הר סיני, ו'הר המוריה' הוא מקום דרכו עולות תפילות שמתפללים בעולם הגשמי אל השמים.

לעומת זאת, בלועי קרח נפלו אל תוך האדמה, וזאת משום שבמקום להעלות את הארץ אל השמים, ביקש קרח 'להוריד' את השמים לארץ. ידועים דברי חז"ל על משה רבינו (דב"ד יא, ד) שהוא 'חציו למטה איש וחציו למעלה אלוקים'. משה רבינו במציאותו היה 'מחבר עליונים ותחתונים'. לעומת זאת "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (במדבר טז, א), קרח הוא 'בן יצהר', לשון 'צהריים' (סנהדרין קט:). ה'שמים' בהתגלותם כ'צהרי היום' נפלו למקום של הארץ. זהו 'חיבור' של שמים וארץ מצד התחתון. והיינו 'שני קצוות וממוצע ביניהם' ב'עולם'. (סוגיות ביראת ה' יראה וראיה)

נחלקו התנאים בעדת קרח אם עתידה לעלות, או שאיבדו חלקם בעוה"ב (סנהדרין קח, א. קט, ב). ושורש חטאו של קרח היה הפרישה מן הכלל, 'לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס וְאֶתְפַּלֵּג, נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת' (רש"י במדבר טז, א), ומהפנים האלו היה לו לאבד חלקו לעוה"ב (עין תנחומא קרח ג, 'בא וראה כמה קשה המחלוקת, שכל העוזר במחלוקת הקדוש ברוך הוא מאבד את זכרו'). אלא שבשמו של קרח עצמו רמוז תיקונו, 'קרח - שנעשה קרחה בישראל' (סנהדרין קט, ב), שהנה השיער הוא מקום התגלות הריבוי שבאדם ('רבו משערות ראשי'. תהלים סט, ה), אך כשנעשה קרח, מתגלה ששורש כל השערות הוא באחד, הגולגולת. וכך כשנעשה 'קרח' מ'קורח', התגלה הכלל שלמעלה מן ההתפרטות, ויתירה מכך, שבני ישראל עצמם כללו את קרח ביניהם, במה שאמרו - אחר פרשת קרח - 'כולנו אבדנו', וזה שורש תיקונו (שהרי גם הוא עצמו אמר 'כי כל העדה כלם קדשים'). (אוצר האותיות ערך אבד)

ככל שמתרחקים מהשורש כך הולך הפירוד ומתגבר ומתברר. אצל השבטים הקדושים לא היה גילוי להדיא של פסולת, שהרי כולם היו 'שבטי י-ה', אולם אצל בני בניהם

¹ בכתבי האר"י (שער הפסוקים. תהלים צב). 'צדיק כתמר יפרח', סופי תיבות 'קרח'. ותמו אין לו אלא לב אחד' (סוכה מה, ב). ועוד, לדעה שלא איבדו חלקם לעוה"ב, הוא מקרא ד'תעיתי כשה אובד, בקש עבדך', כאבידה המתבקשת (סנהדרין קט, ב). 'שה' רומז למחלוקת שמא והלל (ראשי תיבות 'שה') שהיא לשם שמנים (אבות פ"ה מ"ז).
² וכן אותיות בלק - "וירא בלק בן צפור וגו'.

כדי כך שכידוע הרמב"ם פוסק דלא כקודשא בריך הוא, והיינו שגם במדרגה הזו שייך שיהיה מחלוקת בדברי תורה מכח שעל התורה נאמר 'לא בשמים היא', כך גם כאן, על אף ש"משה קיבל תורה מסיני" שזה כולל את כל התורה כולה, מ"מ ביסוד הדבר שייך שיהיה מחלוקת בין משה וקורח בדברי תורה.¹

וא"כ, זהו המחלוקת של קורח ומשה בשורש דקדושה, ואילו זה מתראה כך, היתה מתגלה שלימות כח המחלוקת באופן דתיקון במה שמשה רבינו כולל את הצד החולק עליו וזה היה השלימות של קורח ומשה שנכללים יחד, אבל כשזה נשתלשל לתתא באופן של קלקול, נעשית המציאות של מחלוקת קורח ועדתו.

נתבונן - כאשר צורת המחלוקת היתה מתראה כפי שהיא בשורשה, הרי שזה היה מחלוקת בדברי תורה, בדיבורי תורה, משה אומר כך וקורח אומר כך,² אבל כאשר המחלוקת הזו נפלה - במקום שהמחלוקת הזו תהיה במדרגה של דיבור של פה, היא הפכה להיות מחלוקת בפועל שזה כל מעשה המחלוקת שהיה, ולכן כאשר משה רבינו בא להוכיח את צדקתו הוא אומר (במדבר ט"ז, ט) "ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם" וגו' שהאדמה בולעת את קורח ואת עדתו, כלומר, משה רבינו מגלה שלאדמה יש פתח בבחינת פה שהאדמה פותחת את פיה לבלוע את קורח ועדתו. - מאיפה שורש הדבר שיש לאדמה מציאות של פה? - אז וודאי כמו שדורשת הגמ' בנדרים (דף ל"ט ב) אם בריאה-פה לארץ מששת ימי בראשית מוטב, ואם לאו, יברא ה' כפי שהביא רש"י על אתר, אבל בפרטות ביחס לסוגיא דידן, עומק הדברים הוא שהשורש שיש כאן גילוי של פה לארץ³ זה מכח המשכת הפה של משה רבינו, כלומר - משה רבינו אומר "אם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה" ומכח הפה של משה שאומר את זה, מתגלה פה לאדמה.

ובדקות יותר, הרי "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" והרי שהפה שלו נמצא באדמה כיון שהוא עניו מכל האדם אשר על פני האדמה, וזהו הפה שהאדמה פותחת ובלועת בו את קורח ואת עדתו, כי בעומק כמו שחודד, שורש המחלוקת היא מחלוקת בדברי תורה - בדיבורי תורה, אבל כאשר זה נופל, א"כ, אותו כח של דיבור של מחלוקת הופך לגלות את פה האדמה והאדמה היא זו שחוזרת ובלועת את קורח ועדתו.

ובעומק מצד כך - להבין נפלא - זה לא שכפשוטו שמכח שנבלע קורח, ממילא הוא אינו בין החיים וממילא פסקה המחלוקת, אלא שכיון שנתבאר שהפה שבלע את קורח ועדתו זהו הפה של משה שנתארך עד האדמה מכח שהאיש משה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה, נמצא שכאשר נעשה המחלוקת הרי שקורח נבלע אצל משה וא"כ, זה גופא שורש תיקון המחלוקת שזה התיקון של משה במה שקורח

שהוא בגימטריא ש"ח שהוא ר"ת שלם - חלק. וזה מה שמתגלה במחלוקת קרח ועדתו כדברי רבותינו כידוע מאד שבמחלוקת קורח ועדתו גופא היה בעדת קורח כמה וכמה כיתות ולכן לא נאמר בלשון המשנה 'מחלוקת קרח ומשה' אלא 'מחלוקת קרח ועדתו' כי בתוך עדתו של קורח עצמו היה מחלוקת.

וכפשוטו בהסתכלות החיצונית שהיא בלתי מדוייקת - כנגד משה עמד קורח, וא"כ, משה הוא השלם וקורח הוא החלק - החולק, ובהבחנה הזו "משה קיבל תורה מסיני" היינו כל התורה - "כללותיה פרטותיה ודקדוקיה נאמרו למשה בסני" וכן כדברי חז"ל "כל מה שעתידי תלמיד ותיק לחדש נאמר למשה רבינו בסני" היינו משום שמה שייך למדרגת השלימות ולכן כל הדברי תורה נמצאים אצל משה רבינו כי משה כולל את כל חלקי התורה שמגיעים מסיני, וכנגדו עומד קורח שהוא בתפיסה של חלק כמו שנתבאר.

ולעומת כך בעומק, ההגדרה היא הפוכה - משה רבינו כולל הן את השלם והשבר והן את השלם והחלק, וכמו שמה רבינו כלל את השלם ואת השבר שמתגלה ב"ישר כחך ששיברת" שהשבר נכלל ג"כ בשלם, כך משה רבינו כולל בתוכו את השלם והוא כולל בתוכו את החלק, - הוא כולל בתוכו גם את המחלוקת, את קורח גופא, ויש לזה רמז נפלא בדברי רבותינו כמו שנמצא בספר עמק המלך, שהרי כידוע עד מאד מדברי רבותינו משה רבינו היה הגלגול של הבל ולאחר מכן הוא חזר ונתגלגל והוא משה רבינו. ומצד כך קרח-הבל גימטריא משה, כלומר - קרח עצמו הוא חלק מניצוצי נשמתו של משה רבינו, אלא שמתחילה היה משה רבינו הבל בעצמו, ולאחר מכן הוא חוזר בגלגול ונקרא משה שאז הוא כולל בתוכו גם את קרח, ונמצא שמה רבינו כולל בתוכו את השלם ואת החלק.

וא"כ, משה רבינו במדרגתו השלימה כולל את השלם, את השבר ואת החלק, - זוהי הצורה העליונה שמתגלה במדרגתו של משה רבינו.

ובפנים הללו אילו היה מתגלה מחלוקת קורח שנחלק על משה מהצד הנכון שהוא מצדו של משה שזהו משה בגימטריא הבל-קרח כמו שנתבאר, הרי שעל אף שהיה מחלוקת בין קרח למשה אבל זה היה מחלוקת באופן דתיקון, ודוגמא לדבר, מה שמבואר בגמ' בבבא מציעא (דף פ"א א) לגבי מחלוקת התנאים במשנה בנגעים בספק אם הבהרת קדמה לשער לבן או השער לבן קדם לבהרת, שלחד תנא הוא טהור ולחד תנא הוא ספק טמא, וע"ז אומרת שם הגמ' שמחלוקת זו היתה במתיבתא דרקיעא, הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקיעא אמרי טמא, וא"כ, כמו כן כאן שורש המחלוקת של קורח ומשה זה מחלוקת בדברי תורה, כלומר - אם שייך מציאות של מחלוקת כביכול, שהקב"ה אומר דבר מה ובמתיבתא דרקיעא יכולים לומר אחרת ועד

¹ אמנם ב'הלכה למשה מסיני' לא שייך מחלוקת כמוכח וכ"ש בדבר שהוא נבואה להדיא שניתנה למשה רבינו ל"ש לחלוק וע"ז נאמר בקרא "אליו תשמעו".
² ועוד פעם - ביחס של דברי תורה דייקא ולא ביחס של נבואת משה או הלכה למשה מסיני.
³ בדקות לכל דבר יש פה שהרי בכל דבר יש הכל, אבל כאן יש גילוי של פה בפרטות.

שתלמיד ותיק עתיד לחדש', כלומר שנאמר לו תפיסת השלם ותפיסת החלק, וכל שבר הוא מגלה בחלק של התלמיד ותיק' שעתידי לחדש, - זה כח מדרגתו של משה רבינו.

ובעומק, מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש זה לא רק שנאמר למשה את המסקנא של התלמיד ותיק, אלא כל 'הוה אמינא' של התלמיד ותיק ג"כ מונח במדרגתו של משה רבינו בבחינת מה שמבואר בגמ' על התלמיד שהיה יכול לטהר את השרץ בק"נ טעמים - גם זה נאמר למשה רבינו, וע"ז נאמר בעומק "מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש" כי הרי מה שמטהרים את השרץ זה באמת חידוש גמור.

ולפי"ז, הדקות והעומק - טענתו של קורח, גם היא נאמרה למשה מסיני, - מה שקורח בא וטוען את טענותיו על משה רבינו "כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'" ובפשטות זה מחלוקת של קורח על משה רבינו, אבל כפי מה שנתבאר בעומק, קרח הוא בגימטריא ש"ח שהוא ר"ת שלם חלק שזה מונח בכחו של קרח, וקרח-הבל גימטריא משה כי משה כולל בתוכו את קרח, ומצד כך, משה רבינו כולל בדבריו גם את טענותיו של קורח שזה בכלל ה"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש" שנאמר למשה רבינו בסיני.

אלא שאם הם היו נשארים במדרגת הדברי תורה כמו שהיה צריך להיות מצד השורש, הרי שהם היו נשארים במדרגתו של משה שהוא מגלה שהשבירה היא איננה שבירה אלא היא מציאות של חלק, וא"כ, הוא כולל בתוכו את קורח - זו היתה המציאות השלימה של מדרגת משה שבמדרגה הזו קרח היה מתאחד עמו.

אבל האור הזה לא האיר בשלימותו אלא הוא נפל למטה שזה מה שקורח נפל לאדמה כשהאדמה פצתה את פיה.

וההארה הזו היא ההארה שתתגלה ע"י משיח צדקנו שהרי זה מונח בשם משיח עצמו שהוא נוטריקון של התיבות שלם-חלק, כי ע"י משיח מתגלה השלם והחלק שמאוחדים יחד וביחד הם משלימים זה את זה.

משיח עתיד לתקן את כל הבריאה כולה דהיינו את כל השברים שנשברו בבריאה משורש הקלקול של מלכי אדום-עשו שזהו שורש כל הקלקולים והשבירות שהיה בבריאה, - וכאשר המשיח מגלה את התיקון הרי שהוא מגלה איך כל השבירות אינם אלא חלקים, ואמנם התיקון הזה כבר התחיל במשה, אבל הוא לא הושלם. (בלבביפדיה עבודת ה' ערך ארון)

חוזר ונבלע בתוכו. והרי כמו שאומרת הגמ' כידוע על הפסוק "ובני קורח לא מתו - מקום נתבצר להם בגיהנם" ומה הם אומרים? - משה אמת ותורתו אמת ואנו בדאים, אז וודאי כפשוטו, הביאור הוא שרגע קט לפני הכילוי הם עמדו על האמת ושבו בתשובה ולכן הם אומרים משה אמת ותורתו אמת ואנו בדאים, אבל בעומק, הם נבלעו לתוך משה כמו שנתבאר, וכשהם נבלעים לתוך משה ממילא מה שהם אומרים זה 'משה אמת ותורתו אמת' כי זה גופא היה הגילוי של הבליעה שהם חוזרים ונבלעים במשה שיש להם עכשיו הכרה במשה, ולכן הם אומרים 'משה אמת ותורתו אמת'.

והגיהנם שלתוכו הם נבלעו זה לא רק גיהנם כפשוטו אלא השורש של אותו גיהנם הוא בבחינת "כל הכועס כל מיני גיהנם שולטים בו" ומשה רבינו שנאמר בו "בא לכלל כעס בא לכלל טעות" כלשון חז"ל, זה שורש הגיהנם שמתגלה אצל משה ובגיהנם הזה נבלעו קורח ועדתו שהם השורש של המחלוקת. וזהו ה"מקום נתבצר להם בגיהנם" כלומר בגיהנם דמשה של ה'כל הכועס כל מיני גיהנם שולטים בו', וא"כ מתגלה אופן של שורש דמחלוקת אצל משה שהוא בבחינת גיהנם שהרי כמו שאומרים חז"ל הטעם שביום השני לא נאמר בו 'כי טוב' משום שנעשה בו מחלוקת ובו ביום נברא הגיהנם, וא"כ, בזה שמשה רבינו כועס, הרי שהוא מעורר בתוכו את אותו גיהנם, - וזה המקום שלתוכו נבלעו בני קורח והם אומרים שם 'משה אמת ותורתו אמת ואנו בדאים', זה גדר מקום בליעתם.

ונמצא שמשה רבינו כולל בתוכו הן את מציאות השלם והן את מציאות השבר כמו שהובא בראשית הדברים שזהו ה"ישר כחך ששיברת" וכמו"כ, כמו שנתבאר בהמשך הדברים משה רבינו כולל בתוכו גם את מציאות החלק.

וזה הגילוי שמתגלה במדרגת הארון, שהרי במדרגת הארון יש גילוי של שבירי מידות במידות הארון - 'אמתים וחצי ארכו ואמה חצי רחבו ואמה וחצי קומתו' שזה שיעור של מידות שבורות, וכן מצד מה שנמצא בארון, בתוכו נמצאים השבירי לווחות. כלומר - מה שהם נמצאים בארון זה מדין כח השבירה שמתגלה אצל משה רבינו, שכיון ש'משה קיבל תורה מסיני' והתורה נקראת על שמו - 'זכרו תורת משה עבדי', והיחס של השבירי לווחות ל'משה עבדי' מתגלה ב"ישר כחך ששיברת", - זה היחס של השלם והשבר שמתגלה בארון שהוא שורש התורה.

ומצד כך, מה שאומרים חז"ל שכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה רבינו מסיני היינו שנאמר למשה רבינו בסיני את כל ההתפרטויות שעתידיים להיות שזהו 'מה

וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֶם (טז ג)

נאמר (שם טז, ג) "רב לכם". וכן בהמשך (טז, ו) אומר משה "קחו לכם מחתות".

מלך ר"ת מלכות - לוויה - כהונה. וכן אותיות 'לכם' שווה

במחלוקת בין קרח ועדתו מופיע הרבה פעמים לאורך כל הענין מילה 'לכם'. כמה וכמה פעמים לשם דוגמא: בטענת קרח כתיב (במדבר טז, ג) "רב לכם". וכן כאשר משה משיב להם

לשאול, ומכל מקום אמר להם מוסר, ואמר ודעו וראו כי רעתכם רבה אשר עשיתם בעיני ה' לשאול לכם מלך. וכן ענין קרח שנחלק לא רק על כהונת אהרון בלבד, כי אם גם על מלוכת משה, עי"ש כל דבריו.

ומעין כן כתב בישמח ישראל (אלכסנדר, קרח אות סד), וז"ל, שכוונת אנשי קרח ואון בן פלת היה, שאם יעבירו את משה מן המלוכה וימנו קרח למלך יהיו חשובים טפי, כי קרח היה עמהם כחבר, אבל כשיהיה גם הוא מלך יתנשא ויתרחק ממכם, עכ"ל. ועיין עוד אמרי נועם (קרח, אות ו).

ובענין הא דכתיב "כבוד אלוקים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר". והראוי להיות מלך ולחקור הדבר, הוא מי שדבק יתר על כן במדרגת כבוד אלוקים הסתר דבר. וזה שייך בשלמות אצל משה, שחציו הוא למעלה אלוקים, כמ"ש חז"ל. ומכח כך הוא דבק בכבוד אלוקים הסתר דבר. וחציו מלמטה איש, ומכח כך הוא דבק אף בכבוד מלכים חקור דבר, ולכן הוא הראוי להיות מלך - כהן - לוי יחדיו. ועיין במדרש תנחומא (קרח ג, יח), וילקוט ראובני (קרח, אות כו), והזוה"ק. (נקודה מתוך הפרשה קרח תשפ"ה)

לאותיות 'מלך', בשינוי סדרם. ונתבאר לעיל (ספ) שמושה היה לו את כל שלושת החלקים הללו. וע"ז הרהר קרח כמ"ש רש"י (פסוק א), וז"ל, ויקח קרח - לקח את עצמו לצד אחר להיות נחלק מתוך העדה לעורר על "הכהונה", עכ"ל. וזהו שאמר קרח ועדתו; "רב לכם", די שיהא לכם לוייה ומלכות בלא כהונה למשה, רב שיהא "לכם", ודי שיהא רק לוייה - מלכות - ר"ת לם, ולא לכם, והבן. והשיב משה "רב לכם בני לוי", די לכם באות ל' של לכם, לוייה, אולם לכם, לוייה - כהונה - מלכות, הוא רב שיהא לכם.

ובעומק, נודע עד מאד דברי רבותינו שכל השגתינו בבריאה אינה אלא במלכות (א"ס), בבחינת "כבוד אלוקים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר", וקרח אותיות 'חקר', ורצונו היה להשיג לא רק את הכהונה יחד עם לוייה, בחינת 'כל' ר"ת כהונה - לוייה. אלא רצונו אף היה להשיג את המלכות בבחינת "כבוד מלכים חקר דבר", והוא קרח - חקר ברצונו לחקור המלכות ולהשיגה.

ושורש הדברים שקרח חלק לא רק על הכהונה אלא אף על המלכות, מבואר ברבותינו.

כתב בפרי צדיק (קרח, אות ח), וז"ל, הפטרת פרשה זו בשמואל (א, יב) המדבר בעיקר ממלכות שאול, והשייכות לפרשה זו וכו', שכל הפרשה הוא מענין שחידש שמואל המלכות

בס"ד

שני ספרים חדשים!

המידות מספרות

מקבץ סיפורים
להמחשה מעשית על תיקון המידות
על פי שיטת ארבעת היסודות

יסוד המים כח הקנאה

(336 עמודים)

אלפך חכמה

כרך ב'

אות א' אביר-אברך

(824 עמודים)

להאיר את הלב ♦ לעדן את המידות ♦ לבנות את האדם

סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה (במדבר טז כו)

ציץ מכפר על עזות מצח), ובזהב למשכן תקנו עורות עזים, כנ"ל כח רע של עזות נתקן.

וכתיב (ישעיה לג כ): "חזה ציון קרית מועדנו עינין תראינה ירושלים נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח וכל חבליו בל ינתקו", והינו חבור גמור היפך אהל של רע, לשון רעוע, וכתב בצרור המור (במדבר כג י) וז"ל: "עיניך תראנה ירושלים של מעלה שהוא נוה שאנן אהל בל יצען, כמו שנתקו ונשברו אהלי העוה"ז", עכ"ל.

וכתב בספורנו (בראשית כה כו): "יושב אהלים, שני מיני אהלים, אהל רועה, ובשני אהל בל יצען, שבו התבונן להכיר בוראו ונתקדש בכבודו", עכ"ל. והינו שהעלה את האהל התחתון, רועה צאן, לאהל עליון, אהל בל יצען, והבן.

כנס"י, כמ"ש חז"ל (שמ"ר ב ב), ונעשה "רעיא מהימנא", רועה נאמן, תיקון הרע לראות גמורה מכח הדעת שבו.

והאהל מועד שהיה בו יריעות הם היו מעזים, לשון עזות, והיינו שבקלקול זהו רוע עז, אולם במשכן נתקנו כנ"ל. ועזות זו דקלקול נתגלתה בעדת קרח שהעזו פניהם נגד משה.

ובקלקול נפל האהל לבית ע"ז, כמו שפירש רש"י (יחזקאל כג ד) וז"ל: "ושמותן- בכינוי אהלה ואהליכמה. ושמותן- בראשנים שומרון, היא שאני מכנה אהלה, שנעשית אהל מתחלה לעגלי ירבעם ובית הבעל לאחאב", עכ"ל ע"ש ושורשו בקלקול, בעשו שהיה עובד ע"ז, ולקח לו לאשה את אהליכמה (בראשית לו ה).

ושורש התיקון בעיקר באהל מועד כנ"ל, וכתב בפענח רזא (דברים א א) וז"ל: "ודי זהב- הוא אהל מועד ומשכן, שהיה מצופה בזהב, ונעשה לו זהב לרוב", עכ"ל. והינו שזהב שורש כל הקלקולים נחשב עז כנודע (בערכין טז א

וכתיב (דברים יא): פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת בתיהם ואת אהליהם וגו', וזהו אהלי הרשעים, אהלים של רע, ולכן נבלעו. והוא הפך אהל דקדושה, ששורשו אהל מועד, חיבור, ואהלי רשעים אלו, בעלי מחלוקת, פרוד גמור.

ואהלים אלו נבלעו יחד עמהם, ונעשה אהל המת, שיטמא טומאת מת לכל הנוגע בו או כל המאהיל עליו.

ושורש כח רע שבאהל, גנוז באהל מועד, שהיה בו יריעות, אותיות רע בקרבו, אולם שם נהפך והיו היריעות חוברות זו לזו, בחינת רעות, אולם בעדת קרח נעשו רע לשון רוע, פרוד.

וכח רע שגנוז ביריעה, נופל למש"ה על יבל שהיה אבי יושב אהל ומקנה (בראשית ד כ) ופרש"י שם וז"ל: "הוא היה הראשון לרועי" בהמות במדברות וכו', עכ"ל. ונעשה רועה, נפל כחו לבהמות, אולם בתיקון אצל משה שהיה רועה את צאנו של יתרו אחר המדבר, ומכח כך זכה לרעות את

ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם (במדבר טז ל)

"פה" ודייקא לאדמה. ועין זוה"ק (ח"ב, רכב, ע"א, ח"ג, רט, ע"ב. שפתיחת פה זו נעשה דייקא ע"י משה ולא ע"י הקב"ה.

ובעומק תחלה פצתה האדמה לבלוע דמו של הבל הוא משה (שער הגלגולים הקדמה לו) ועין סנהדרין קי ע"א. ושל"ה ווי העבודה פרק כגו. ולכן דייקא מהאדמה שנפתחה עברו לבלוע דמו, מכחו לבקוע ולפתוח פיה עתה ע"י דייקא. ועין תורת משה, לחת"ס פסוק כט. שס"ל שאף שנאמר פתיחה זו ע"י משה, מ"מ הוא היה שלוחו של מקום.

ובעומק, שורש פתיחת פה אדמה בשורשה, אינו לבלוע אלא להוציא לחוץ, כמ"ש במעשה בראשית ביום שלישי ועוד, "תוצא הארץ", וכל

שהאדמה שלמעלה דרך שם יצא הפה הנמצא בעומק, עיי"ש. ועין באור שמות נרדפים אות פ פצה- פתח.

וחז"ל אמרו, אם בריאה יברא לקרובי פתחא דגיהנם (סנהדרין קי א). וכתב בפרפראות לחכמה על דברי חז"ל אלו, וז"ל: "ודומה שר של גיהנם האומר ישו בו רשעים לשאולה וכו'". האדמה, גימט' דומה. ועין זוה"ק בלק, רא, ע"ב, ועין תיו"ט, אבות פ"ה מ"ו ד"ה פי הארץ.

ובעומק, מכח משה שהוא עניו מכל האדם אשר על פני האדמה, והינו שהוא דבק לאדמה שכולם דורכים עליה, מכחו דייקא פותחת האדמה את פיה, וביתר דקות, משה דבר לדור, כחו בפה, ולכן מכחו דייקא נעשה

ובפסוק ל"א כתיב ותבקע האדמה אשר תחתייהם.

וכתב האבן עזרא וז"ל: "כמו ופתחה, וכן יפצה פיהו". וכתב הרד"ק (בראשית א א) וז"ל: "ולשון בריאה, נופל על כל דבר, גם על דבר שאין בו ממש, כמו ואם בריאה יברא ה' ופצתה את פיה, ואין פתיחת האדמה דבר", עכ"ל.

וביאור פתיחה זו, כתב המלבי"ם וז"ל: "ותבקע" האדמה- אדמה נקרא מה שלמטה, והארץ נקרא הכדור עצמו, ומפרש מ"ש "ופצתה" האדמה, שהכונה שפי הארץ יצא מן הארץ מעומק הכדור קרוב לתהום, והאדמה שלמעלה רק נבקעה לתת מקום אל הפה שיצא מן העומק לצאת דרך שם, עד שמ"ש ופצתה האדמה ר"ל

נברא לו פה מדבר, שהוא עיקר תכלית הפה, ולכן דייקא אחר יצירת אדם שיש לו פה, נבראו פיות הללו.

הללו שמנו שם באבות, פי האתון הבאר והארץ, נבראו דייקא בע"ש בין השמשות, והינו אחר בריאת האדם דייקא, כי בבריאתו נתחדש פה לארץ. וביתר דקות, מצד נפיחת נשמתו

יצאה היא דרך פתח הנקרא פה. וביתר דקות, ביום ששי כשנברא האדם, ע"י שלקח הקב"ה עפר מן האדמה, מקום זה של לקיחת עפרו, הוא נעשה פה, דו"ק היטב היטב. ולכן כל הפיות

ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטורת (במדבר טז)

ובכללות כח האש האוכלת, בקלקול הוא חרון אף שמכלה ואוכל כנגד קטרת שבא לריח דתיקון. וכמ"ש בבית עולמים (קלח ע"א) וז"ל: "ע"י אשא דנפיק מחוטמא ונענשו מדה כנגד מדה ע"י שגרמו פירוד וסילוק", עכ"ל ע"ש. ועין רבינו בחיי (ויקרא ט כד) שמנה המקומות שאש ה' יצאה וכילתה, והם אצל נדב ואביהוא, במתאוננים, קרח, איוב, וב' פעמים אצל אליהו.

אולם בעומק במחלוקת קרח, כח המחלוקת מפרידה, והופכת כח הכללות, לכילוי ושניהם משורש "כל". ואכילה דתיקון כוללת הדברים בשורשם. ואכילה בקלקול, מפרידה כח הכללות.

ואילו נבלע ולא נשרף היו השרופין מתרעמין שלא הביא עליהם את הפורענות אלא זה, והן נשרפין והוא ניצול, לפיכך נידון בשתי מיתות. וליהטו האש תחלה לעין כל השרופים שבידן היתה המחתה והקטרת בה, וקפלתו האש כדור, והאש מגלגלת בו עד שהביאתו לפי הארץ עם הבלועים, שנאמר ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש".

והבן שיש כאן שתי בחינות של אכילה, כי בכל אכילה יש ב' חלקים. א' טחינה בשינים, והדבר הנאכל הופך לחלקים קטנים או פרורים, וזה אכילת אש שמכווית. ב' בליעה בגרון, וזה בליעת הארץ בפיה, כמ"ש ותפתח הארץ את פיה ותבלע, ודו"ק היטב בשתי בחינות בכל אכילה.

וכתיב (תהלים קו יח): "ותבער אש בעדם להבה תלהט רשעים". וכתיב (להלן כו י'): "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת קרח במות העדה באכל האש את חמשים ומאתים איש ויהיו לנס". ואמרו (סנהדרין קי א): "במתניתא תנא, קרח מן השרופין ומן הבלועין, מן הבלועים דכתיב ותבלע אותם ואת קרח, מן השרופין, דכתיב ואש יצאה מאת ה' ותאכל את חמשים ומאתים איש, וקרח בהדיהו". וקרח בראשם, כי הוא שורש מחלוקתן.

ואמרו (במד"ר יח יט): "וקרח לקה יותר מכולם, שנשרף ונבלע, ולמה נעשו בו שני דינים, שאילו נשרף ולא נבלע, היו הבלועין מתרעמין שלא הביא עלינו את כל הפורענות הזה אלא קרח, והן נבלעין והוא ניצול,

צורת אדם

שיעור הבא טו' תמוז

נושא: נקב האוזן

הלכות תפילין

סימן כ"ה - סעיף ו': אם פגע בשל ראש תחלה, צריך להעביר על אותה המצוה ויניח של יד תחלה ואח"כ של ראש.

בירור הלכה - סעיף ו'

ומצינו בכך כמה טעמים.

א. אמרו (מנחות לו, ע"א) כשהוא מניח מניח של יד ואח"כ מניח של ראש דכתיב וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך. וכפשוטו זהו גזרת הכתוב. וכתב מהר"ל (גור אריה, כי תשא, ל, ט) שזהו מדין "מעלין בקודש ואין מורידין (עין לעיל סעיף א' בפוסקים מתי אומרים כן ומתי לאו לגבי הקדמת טלית לתפילין). ואפשר שמכאן ילפינו דין מעלין בקודש ואין מורידין. אולם אינו ילפותא גמורה אלא כלשון חז"ל אסמכתא בעלמא. ויש שרצו לחדש שכיון שכתוב בתפילין של יד, לשון "אות", וקשרתם לאות על ידיך, לכן עיקר האות בשל יד. ולכך הם קודמים.

ב. אמרו (מנחות, שם) כשהוא חולץ חולץ של ראש ואח"כ חולץ של יד מנלן אמר רבה והיו לטוטפות בין עיניך, כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים. וכתב מקור לדין דידן בט"ז (ס"ק ה') וז"ל, דכתיב והיו לך לאות על ידיך והדר ולטוטפות בין עיניך, ודרשינו נמי בגמרא מקרא כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים, ומשום הכי מוטב שיעבור על המצוה משיעבור על מה שכתוב בתורה, עכ"ל על אתר. והרי שלמדו שמדין שבשעה שיהא על עיניך צריך שיהא שתיים, ומקרא זה ילפינו בין שלא לפשוט של יד קודם של ראש, וכן ילפינו שמעיקרא יש להניח תחלה של יד ואח"כ של ראש. וכן מבואר באבודרהם, דיני תפילין, ובב"י ועוד.

ג. אמרו (יומא לג, ע"ב) עבורי דרעא אוטופתא אסור. ופירש רש"י וז"ל, לאחר תפילין שבזרוע תחלה בשביל תפילין של ראש, עכ"ל. וכתבו בתוס' שם וז"ל, עבורי דרעא אוטופתא- פרש"י, להניח תפילין שבראש קודם שיניח של יד אסור, דקא מעביר על מצות תפילין של יד, דפגע ברישא בזרוע קודם שיגיע לראש, עכ"ל. והבן שיש אופן שפוגע בתפילין של ראש קודם שפוגע בתפילין של יד, ולא בזה עסקינו, אלא שכל פעם שמניח תפילין בתחלה צריך של יד, כי הנחת תפילין היא ע"י היד, ולכך פוגע ברישא בזרוע, והיינו שזרועו מתחילה לעשות פעולת הנחת תפילין, ולכך אין דרך שיתחיל לעשות מצוה ע"י זרועו- יד תחלה בראשו, אלא יתחיל לעשות מצוה ע"י זרועו בידו עצמה, בזרועו, וזהו אין מעבירין על המצות חדש, ודו"ק היטב. ואפשר שלרש"י ילפינו חידוש זה מן הפסוק להקדים של יד לשל ראש. ובמכילתא למדו דין אין מעבירין על המצות הכללי מדין ושמתם את המצות.

ד. דעת הצפנת פענח (תפילין פ"ד ה"ד) שמצות תפילין של יד "קשירה", ושל ראש "והיו". ולפ"ז י"ל ששל יד קודם לראש, כי בשל יד המצוה פעולה שקודמת לתוצאה ובשל ראש המצוה רק תוצאה, ודו"ק.

ויש נפק"מ בין הטעמים, כגון ללבושם יחד, לטעם א' אי אפשר להניח בבת אחת. לטעם ב'- ג' יכול להניח. ואם כבר לבש קודם של ראש נחלקו בכך הפוסקים עין ט"ז לקמן תרפ"ד, ולהג"ל לפי טעם א' כבר מה שעבר עבר עין ארצות החיים על אתר. ולטעם ב' יניח השתא והיה בבת אחת, שמה יועיל שיחלוץ של ראש עתה. וכן לטעם ג' לא עשה כדין וכבר עבר.

הלכה פסוקה - סעיף ו'

לכתחילה אין ללבוש תפילין של יד ושל ראש בבת אחת.

פירוש על דרך הסוד - סעיף ו'

כתב זשער כתב זשער הכוונות (דרושי תפילין, דרוש ה') וז"ל, והנה אחר שהנחנו תפילין של יד, אח"כ צריך להניח תפילין של ראש. והענין הוא, כי צראות ז"א אשר הרשימו של המוחין דנוק' שהיו עומדים על לבו צפנים צלילה, חזר צאור הצוקר ע"י עסק התורה של התחתיים שעסקו צלילה כזכר, ועלתה נקודת הכתר שלה למעלה ומתקשרת בזרוע ע"י עסק התורה של התחתיים שעסקו כזכר, ואותו הרשימו ג"כ נכנס צנוק' הריא צכח המצות שעושים התחתיים צהניחם תפילין של יד, וגם ע"י הצרכה שלו להניח תפילין, ואז נעשים צה צחינת תפילין, אז מתקנא גם הוא צה וממשיך ושואב צו גם הרשימו שלו שנסתלק ממנו צלילה, ונכנסו צו ונעשים צו תפילין של ראש, וגם זה ע"י מצות תפילין שמיחיץ התחתיים כי אין דצר נעשה למעלה אלא צכח מעשה התחתיים. וזהו מה שכתב קשה כשאלו קנאה. והרי נתבאר איך תפילין של יד קודמת לתפילין של ראש, עכ"ל.

וגדר מעלין בקודש, תחלה תפילין של יד ואח"כ תפילין של ראש, יש צו צ' ביאורים, א' תפילין של יד- של נוק', תפילין של ראש- של ז"א, וקדושת ז"א למעלה מקדושת נוק'. וכלשון הרב שם, תפילין של יד טפל אל ז"א, וכן לפי המהלך שתפילין של יד צצריאה, ושל ראש צצאליות, א"כ מתתא לעילא, צריאה קודם לצאליות, טעם זה כתבו צעולת תמיד, שער התפילין ודו"ק צצצריו. צ', תפילין של יד צחזה דז"א, תפילין של ראש צראשו של ז"א, וראש מדרגתו למעלה ממדרגת יד.

וכתב צהוראת שעה (ענין אמן) וז"ל, ומ"ש רצינו ז"ל שצסוד החצוק הנוק' מקדמת, כן הוא האמת, שהרי ראשית הכל ותחילת הכל, המשכת כל המוחין צצוקר, היא מתחלת לקחת גצורתיה ממנו, כמ"ש רצינו ז"ל צדרוש ה' דתפילין וז"ל, והנה אחר שהנחנו תפילה של יד, ואח"כ צריך להניח תפילין של ראש וכו', יע"ש, הרי שהיא מקדימה צצורות אילו הניתנים מאחוריו אליה לעורר אהבתו כלולתם צסוד לכתך אחרי להמשכס אליה עכ"ל. אולם לגבי סדר הכתיבה, כתב זשער הכוונות (דרושי תפילין, דרוש צ') וז"ל, צסוד כתיבת התפילין, תחלה צריך שיכתוב התפילין של ראש, ויתקנס ויתפרס וישחררם, ואחר כן יכתוב תפילין של יד וישחררם ויתקנס, עכ"ל.

עוד כתב צפע"ח (שער התפלה, פ"ג) וז"ל, שמה שהנוק' לוצשת תחלה תפילין של יד, הוא הרשימו לצד, אצל אח"כ צעצמות של המקיפים צסוד התפילין, מקצל הז"א תחלה צסוד צרכת כהנים, ואח"כ הוא נותן לנוק' שלו, עכ"ל. ולגבי הסרת התפילין עין מעיל אליהו, שער הכוונות ד"ה א"ש, וקשה לי. והצן מאוד נוק' סוד רשימו, ולכך דייקא צרשימו היא קודמת, אולם צסוד אור, זכר, זך - אור הוא קודם. ועין עוד עולת תמיד, שער התפילין.

שער תיקון נוקבא פרק ב'

יותר הגבורות לא ממותקות⁷, לעומת כך הגבורות שמקבלת בזמן הנסירה ע"י אמא הם ממותקות כי הוא ממקום עליון יותר.

ושניהן נקרא קשות בערך דיני רחל המתוקות ודרחל הקשות והמתוקות שניהן נמשכין לה ע"י ז"א עצמו אלא שאלו הם קודם השינה ואלו הם אחר השינה שהוא סוד השופר: והיינו דהגב' רות החדשות אמנם הם מתוקות כי באות מאימא אך מ"מ הם קשות בערך לגבורות שמקבלת רחל אחר הנסירה דאזי הם ממותקות ע"י המוחין החדשים ותקיעת שופר.

ונמצא א"כ כי המ"ן נעשה קודם כל דבר ואח"כ נכנסו נה"י דאמא תוך לאה לנסרה ויצאו משם בז"א לנסר את רחל והבן מאד כנלע"ד ע"כ: כנ"ל הוא המבואר בשער הכוונות ואכמ"ל.

(ט) הנה מצינו שהמלכות נקראת נקבה: כלומר ספירת המלכות ביחס לפרצופים היא נקראת נקבה.

טעם הענין הוא כמ"ש באדרא קמ"א תנא מתפשט האי ת"ת מט' בורא דלבא ונקיב ואעבר בגיסא אחרא ותקין פרצוף דנוקבא עד טבורא ומטבורא שארי ובטבורא שלים כי אורות דמלכות רחל נתנם לה ע"י בעלה ז"א בן בכור שנוטל פי שנים חלקו וחלקה. ואח"כ נקיב בחזה שלו ומשם דרך הנקב ההוא יוצאין אורות שלה לאחורי ז"א כי שם עומדת היא כמ"ש אחר וקדם צרתני ואז נגדלת שם ונתקנת כל פרצופה: כהגדרה כוללת המלכות נקראת נקבה כי המוחין שניתנים מז"א לנוק' שהם הנה"י דז"א שעלו למקום החזה הם ניתנים דרך הנקב מאחור לנוק' כשעור מדת מאחוריו, וכיון שכל השפע שהיא מקבלת מז"א הוא דרך נקב לכן נקראת נקבה, והוא מה שמבואר בזהר שהז"א הוא בן בכור ומקבל פי שנים והיינו חלקו וחלקה.

והוזכר לעיל שיש ב' תפיסות יסודיות היכן מקומה של הנוק', א' מצד שורשה באימא היא יצאה נקודה במקום חזה דז"א באחוריו והוא מחמת עטרת יסוד דאימא המולבש בחזה דז"א, ב' מצד שורשה בז"א היא נמצאת למטה מעטרת יסוד דז"א. ואמנם התפיסה הפשוטה מקומה הוא למטה מן הז"א כי היא הספירה העשירית שהיא למטה מן הז"א, אולם עיקר שורשה ומקומה של הנוק' הוא במקום החזה שהוא מקום הלב.

ונודע כי המלכות היא ה' אחרונה שבשם הוי"ה ועי"כ נקרא נקבה ר"ל נקב ה' כי על ידי הנקב הנ"ל נבנית המלכות שהיא ה' אחרונה ונעשית על ידו נקבה: כלומר הרי הנקב שמחמתו היא

הגהה - וכפי הנלע"ד משם הוא שלאה לוקחת הדינין על ידי אמא להיותה במקום מכוסה מהחזה ולמעלה, ואחר שננסרה לאה כולה עם עקביים שלה הנכנסין תוך כתר דרחל נמצא כי ביום ראשון של ר"ה ננסרה לאה וכתר דרחל, ואח"כ חזרו המור חין תוך ז"א לנסר את רחל מהחזה ולמטה שכבר היא במקום מגולה ויכולה לקבלם ע"י ז"א עצמו, משא"כ בלאה, וא"כ נמצא כי לאה ננסרת קודם שופר דיום א' דר"ה והנסירה היא שמקבלת גבורות חדשות ע"י (אימא) וננסרת אז. ואחר השופר דיום א' ע"י השופר ההוא עצמו באו המנצפ"ך חדשים לרחל אלא שהם ע"י ז"א עצמו וננסר כתר רחל ביום א' עצמו (ע"י) השופר: זו סוגיא שהתבארה בשער הכוונות⁸ ונבאר בקצרה, והיינו כי אחורי הז"א נמצאת לאה עד החזה שלו ששם הוא מקום כתר דרחל ולכן עקביים של לאה בכתר דרחל, וביום א' דר"ה ננסרת לאה והוא עד לפני תקיעת שופר⁹ שאז היא מקבלת מאמא את הג' בורות שלא ע"י ז"א ולכן הם אינן ממותקות ולכן הוא דינא קשיא, ובתקיעת שופר חוזרים נה"י דאמא לתוך ז"א כי אז הוא הקיץ מתרדמתו ע"י תקיעת שופר, ואזי היא מקבלת את הג' בורות ע"י ז"א ולבן הגבורות האלו ממותקות ומבוסמות יותר, והוא מחמת שהסתלקות המוחין גרם לזיווג דאו"א וע"י השור פר באו מנצפ"ך חדשים. והיינו כי לאה היא במקום המכוסה שהחסדים שם מכוסים ולכן הם דינים קשים, ולכן היא מקב' לת מאמא עצמה כי היא מלכות דאמא כנודע, משא"כ רחל היא במקום המגולה שהחסדים שם מגולים, ואזי היא מקבלת מז"א עצמו מצד שהיא אשת ז"א עיקרה של בית.

והתבאר לעיל שהנסירה בפשטות היא נקודת פירוד, אולם התבאר שבעומק היא לצורך חיבור, והיינו שמצד מה שננסר הזכר מהנוק' הוא נקודת פירוד¹⁰, אך מאידך מצד הכח המנסר שהם המוחין החדשים שנכנסין מאמא לז"א, הוא כח של 'מור חין' שמהותם בחינת חיבור, שבאים מאור עליון יותר שהוא חיבור, והוא מש"כ כאן שע"י הגבורות חדשות ע"י אמא היא ננסרת.

כלל העולה כי הם צריכין בין ללאה בין לרחל הנק' ירושלם וציון כנזכר במ"א: והיינו ציון הוא יסוד שלה וירושלים הוא מלכות שלה. ועיין בבלח"י מבואר שלאה היא ירושלים שהיא דינא, ורחל היא ציון, והם כמה הבחנות.

צריכות ב' מיני גבורות, קשות וממותקות, שהם הישנות קשין, וחדשות מתוקות, אלא שהקשות דלאה לוקחת ע"י זעיר אנפין והמתוקות ע"י אמא: והיינו דע"י הז"א שהוא מדרגה תחתונה

^א דרושי ר"ה דרוש ג'.

^ב ובוה יש שינוי לשונות בדברי הרב ולא נרחיב בזה כאן.

^ג ובדקות התבאר גם שננסר המוחין דז"א ממנו וכן ננסר ז"א מאימא.

^ד והיינו דמיירי בגבורות שנתן לה קודם הנסירה שאינן ממותקות, בלח"י.

כעבד שמשועבד לאדונו, והוא סוד נקב-ה' שהוא ה' תתאה מצד יחסה לבעלה ואז היא בתפיסת 'נערה' בבחינת 'נערים' מנוערין מן המצוות, והיינו שהיא נוק' ביחס לבעלה.

וזו הבחנה יסודית שיש בין או"א לזו"ן, דבכללות נאמר על או"א דכחדא נפקין וכחדא שריין לא מתפרשן לעלמין ומק' בלין דין מן דין, ואמנם הם זכר ונקבה ויש בהם יחס של אשה ובעלה, אך אינו יחס שהאשה משועבדת לבעלה, משא"כ בזו"ן היא משועבדת ואפילו כבוד בעלה קודם לכיבוד אב ואם שלה, והיינו כי אין לה יחס גמור לאביה ואימה, ואולם מדין הכרת הטוב שהוא עיקר יסוד כיבוד אב ואם¹ היא חייבת אך רק כשאינה משועבדת לבעלה, והיינו כי עיקר שפעה היא מז"א, ולכך לו היא משועבדת.

לפ"ז נחדד מהי הגדרת הנסירה שהתבארה באות ח', דכל הוייתה הוא מקום יציאתה מחזה דז"א, נמצא כי הנסירה אינה רק לנסור דיבוק בין שנים שהם הזו"ן, אלא הוא נסירה ממקום הוייתה של הנקבה, ואמנם אחרי הנסירה היא חוזרת להיות עמו פנים בפנים וחוזרת להיות נקודה וגדלה כפי שה' תבאר לעיל ויתבאר לקמן.

והיינו כי הנסירה היא נסירה מב' תפיסות שיש בנוק', והיינו א' מה שהיא נקודה למטה מעטרת יסוד דז"א, וב' מה שהיא נקודה אחורי החזה דז"א שהיא בבחינת שהיא משועבדת לו, וכשהיא ננסרת והיא חוזרת להיות פנים בפנים, היינו שננסר ממנה ב' תפיסותיה ולכן היא מקבלת את שפעה מן אמא שלא בדרך ז"א, כלומר היא ננסרת ממקום החזה לא רק מחמת שזה מקום יציאתה וחיבורה, אלא מחמת שהיא ננסרת מהחיבור שלה עם הז"א שהוא מקום יציאתה, ומקב' לת מאמא בלי אמצעות הז"א.

והנה היא ננסרת הוא ע"י המוחין דאמא, הגדרת הדבר הוא שאמא נוסרת את הנוק' על מנת לעשותם מעין התפיסה שלה עם בעלה כפי שהתבאר לעיל שאו"א מחוברים אהדדי ולא מתפרשין לעלמא, אך אינו ביחס של שעבוד אמא לאבא.

לפי זה מתבאר שפיר, כי בתחילה יצאו זו"ן אב"א ואח"כ חוזרים פב"פ, ואזי הוא בסוד זיווג שהוא מעין או"א, אולם מעיקרא היא יצאה בסוד 'עבד' שהיא משועבדת לבעלה, וכ' דוגמת 'עבר לוח לאיש מלוה' והיינו שהלוח אינו מעיז פניו בפני המלוה והיינו שהוא בוש להסתכל בפניו של מלוה וזו בחינת אחר, וזו הגדרת המהות שיצאו זו"ן אב"א, שהנוק' משועבדת לז"א, כי הזכר הוא שולט על הנוק' כשהן אב"א, והיינו שהיא הולכת אחריו, בסוד 'לכתך אחרי במדבר',

נקראת נקבה הוא נקב שנמצא בזכר, והיינו כי היא נקראת נקבה מחמת השפע שמקבלת מן הנקב שבזכר והוא הענין שהיא ה' אחרונה דשם הוי"ה והוא זכר בחינת י', ולכן היא נקב-ה'.

גם ט"א כי זמני גידולה הם ד' זמנים הרמזין בר"ת נקבה, נערה קטנה בוגרת ה' תתאה ואע"פ שאין כן סדרם אלא קנה"ב כמ"ש בע"ה עכ"ז נקרא נקבה בסדר אותיות אלו להורות גם טעם א' שהיא נקב ה'; וכפי שכתב בהגו"ב שהיה צריך להיות הקנ"ב, וצריך להבין מה השיב הרב על הקושיא, דביישוב זה מתבאר רק מדוע ה' תתאה הוזכר בסוף ולא בתחילה, אך מה יש לה' שיש על מה שהוקדם נ' לק', נערה לקטנה. אלא דיש ליישב הענין לפי מה שהוזכר שיש ב' תפיסות יסודיות לנוק' מדין הז"א שמקומה הוא למטה מעטרת היסוד דז"א היא בבחינת מדרגה תחתונה שהיא 'קטנה', אולם מדין אימא שהיא במ' קום החזה דז"א היא בחינת 'נערה', והיינו דבהגדרה כוללת כשהיא קטנה היא במדרגת נה"י וכשהיא נערה היא במדרגת חג"ת וכשהיא בוגרת היא במדרגת חב"ד.

והיינו דמדין עיקר שורשה שהיא בחזה דז"א שהוא מקום חג"ת וביחס הזה היא בחינת 'נערה', ולכן הוקדם נ' לק', והיינו כפי שהתבאר לעיל שמדין אימא היא במקום חזה דז"א וביחס לאמא היא 'נערה', ומדין הז"א שהיא למטה מן עטרת היסוד דז"א היא 'קטנה'. ולפ"ז מונח כאן שינוי תפיסה מהי נקבה, ואינו רק שינוי סדר אותיות גרידא, והיינו שמונח כאן הגדרה שהיא מתחילה מתפיסה שהיא 'נערה', ויורדת לתפיסת קטנה וחוזרת לתפיסת בוגרת. ואין הכוונה שהוא בחינתה בפועל, אלא שמה שהיא מתחילה ממקום החזה שהוא מקום חג"ת מונח בה תפיסה שהיא נערה.

ביחס הזה מה שנשים פטורות מן מצוות עשה שהזמן גרמא מחמת שמשועבדות לבעליהן הוא מלשון נערה בבחינת 'נערים מנוערין מן המצוות'. והנה הוזכרו ב' לשונות בנוק', שהיא 'דלה ועניה', ו'דלית לה מגרמה כלום', והיינו בב' הת' פיסות היסודיות שהוזכרו לעיל, ביחס שהיא הסיפירה התח' תונה, וגם התחתונה דכל ספירה וספירה, והוא מה שהוזכר לעיל שראשית ואחרית כל דרושיה היא בסוד נקודה, והיינו כי היא יצאה נקודה וכל הט"ס שלה נתנו ע"י שם מ"ה, וביחס הזה היינו שהיא דלה ועניה לכשעצמה, ביחס עצמי שלה. ומאיך הוזכר שהיא בחינת ה' תתאה, נקב-ה', והיינו שהיא בחינת נערה, והיינו מצד שהיא משועבדת לבעלה כי היא מקבלת שפעה ממנו בסוד נקב-ה', וביחס הזה היא דלה וע' ניה ולית לה מגרמה כלום מצד מה שהיא משועבדת לבעלה, ולא ביחס העצמי שלה לעצמה, והוא מה שהשוותה במצוות

¹ ואמנם לתתא מבשרי אחזה לכאורה אבא ואמא האמא משועבדת לבעלה, אלא שבתורת הערכין לאבא ואמא יש להם יחס לעצמם ויחס לבניהם, ביחס לעצמן הם זו"ן ולכן האשה משועבדת לבעלה, אך ביחס לבניהם הם אבא ואמא, והבן.

² כמבואר בספר חובות הלבבות.

³ ואמנם המוחין דאמא עושים את הנסירה אינו רק ביחס לנסירת לאה, כי לעולם המוחין דאמא הם הנסירים אלא שיש פעמים שזה ע"י מוחין דאמא ישירות ממנה ויש פעמים שזה ע"י מוחין דאמא דרך ז"א, וזה ההבדל בין נסירת לאה שהוא ע"י אימא ישירות לבין נסירת רחל שהוא דרך ז"א, והשורש לזה הוא דכיון דלאה עיקר חיבורה הוא לאמא, ולז"א היא מחוברת במקום הסיתום שהם החסדים הסתומים ולכן נסירתה היא גלויה ע"י אמא, לעומת כך רחל היא מחוברת לז"א במקום הגלוי בחסדים המגולים ולכן נסירתה שנעשית ע"י המוחין דאמא הם הבלבשת בז"א, וכצורת החיבור כך צורת הנסירה.

העינים שמקומם מטבורא דא"ק ולמטה ואח"כ שם מ"ה, הוא יחס של זכר ונקבה, והיינו כי היחס של המלכות שהיא בסוד נקודה שמקבלת הט"ס בבת אחת שורשה באורות אח"פ, ואע"פ שברור שיציאתה בפועל הוא בתפיסה של זכר ונקבה, והבן.

והשורש של התפיסה שהם בתחילה אב"א הוא במה שיצא שם ב"ן לפני שם מ"ה, כלומר מה שיוצא בדילוג הוא בחינה 'אחור', כלומר הוא אינו יוצא 'כסדר', ואח"כ הם חוזרים פב"פ ומתגלה סוד זיווג, אולם כאמור יש תפיסה לנוק' שהיא יצאה לבד משורש סוד אורות אח"פ, והוא סוד נקודה.

ותחלה נבאר כל פרטים שיש, בזמן הא' שהוא זמן קטנה ופר' טיו הם כך אע"פ שיש בכל פרט מהם פרטים אחרים יותר בפ' רטות. ונתחיל לבאר ענינו (הנה בעת צאת המלכים יצאו ג"ר שהם א"א ואו"א שלימים ב"ס אך היו מבחי' ב"ן לבד שהוא בחי' נפש, וגם הכלים לכל א' אך לא היו מתוקנים בבחי' פרצוף כיון שלא בא עדיין שם מ"ה החדש, והז"א בבחי' ו"ק לבד דב"ן עצמות וכלים ובלי תיקון פרצוף. ונוקבא יוצאת בבחי' ספי' א' לבד עצמות וכלים משם ב"ן, ובעת התיקון עתיק א"א ואו"א נתוסף בהם תיקון בשם ב"ן שלהם שנעשה פרצוף שלם, ומשם מ"ה כל הי"ס, וז"א נתוסף בו ג"ר דשם ב"ן עצמות וכלים, משם מ"ה כל הי"ס עצמות וכלים, ונוקבא ניתוסף בה ט"ס משם ב"ן עצמות וכלים, ומשם מ"ה הי"ס עצמות וכלים: עיין מה שדנו המפרשים אולם סוגיא זו אין כאן עיקר מקומה.

ומכל מקום מתגלה שגם בשורש היו ב' שלבים ביציאת האורות, שבתחילה יוצא רק שם ב"ן והוא בחינת יציאת הנוק' לעצמה, ואח"כ בתיקון יוצא שם מ"ה החדש שהוא בחינת הזכר ואזי האורות הם בסוד 'חיבור', חיבור זכר ונ' קבה.

וכנ"ל שבתחילה הנוק' יוצאת באחור והוא בחינה שהיא יוצאת לעצמה בחינת אחור היפך בחינת זיווג, והוא מה שיצא בסוד נקודה בעלמא, והיינו שיצאה בתפיסה של אחור, והשורש העליון הוא בא"ק, ביציאת אורות העיניים שלמטה מאורות אח"פ, והוא הענין שיצאו נקודות, כלומר יציאת הדבר כנקודות הוא תפיסה שכל נקודה עומדת לעצמה, משא"כ 'הטעמים' שהם אורות האזן אינן עומדים כמציאות לעצמן, והוא הטעמים שמניעים את התיבה שמורכבת מאותיות שהם מלשון 'אתי' 'המשכה'.

עץ חיים בעיון 608 שער תיקון נוקבא פרק ב'
מספר שיעור בקול הלשון 42452383

כלומר דכיון שהם מחוברים אב"א לכן היא 'חייבת' ללכת אחריו, וזו תפיסת יצירת הנוק'. וכאשר היא ננסרת אזי היא ננסרת מבעלה וממהות החיבור של השעבוד הזה, ואזי מתג' לה בחינת פב"פ מעין חיבור או"א שהם בסוד תרין ריעין דלא מתפרשין אהדדי, שמתגלה בזו"ן 'אכלו רעים שתו ושכרו דו' דים'. ואמנם גם באו"א בתחילה היו אב"א ולא הוו משגיחין אפין באפין^ח אך כאשר חזרו להיות פב"פ נשאר פב"פ לת' מיד משא"כ בזו"ן הם חוזרין להיות אב"א כסדר.

מעתי נמצא לפי זה שיש ג' תפיסות בנוק', א' מה שהיא למטה מעטרת יסוד דז"א, ב' מה שהיא באחורי החזה דז"א בסוד שמשועבדת לבעלה, ג' כשהם חוזרים להיות פב"פ בסוד זיווג מעין או"א.

והנה אע"פ שכ"ז מאלו הד' יש בה פרטים רבים הנה הכללים אינם רק ד' כנ"ל. ואמנם פרטים הם ע"ד מה שהיו בז"א, הנה נודע כי ז"א היה לו כמה בחי' אם בעת יציאת המלכים, אם בשעת עיבור א' של התיקון, אם בניקה, אם במוחין דבחינת אחור, אם במוחין דבחי' פנים, אם בישראל סבא ותבונה, אם באו"א, אם בדיקנא דא"א, וכיוצא בזה פרטים רבים אחרים, ובהכרח כי דוגמת כל הבחי' הנ"ל יהיו כנגדן מדריגות בנוקבא: אמנם התבאר לעיל שהוא ביחס לבחינה אחת שמה שיש בז"א יש בנוק', והוא מצד שהם 'זכר ונקבה' ומה שיש בזכר בהכרח יש בנקבה, אולם יש תפיסה שהמלכות היא תפיסה לעצמה שהיא בסוד נקודה, וביחס הזה היא בתפיסה שאופן גדילתה הוא בבת אחת, שהיא מקבלת את כל הט"ס שלה בבת אחת.

^א היינו ביחס למה שהיא בתחילה אב"א עם הז"א בסוד 'עבד' כנ"ל, ואח"כ הם פב"פ בסוד זיווג, אזי היא מתייחסת אליו בסוד 'הדרגה' שהוא מדרגת הז"א שיש בו את כל סדר שלבי הגדילה הנ"ל, כי זה מדין שהיא דומיא דזכר, אולם מדין שהיא בסוד נקודה שהוא ראשית ואחרית כל דרושיה, אזי אינה ביחס של זיווג לז"א, אלא היא מציאות לעצמה, וביחס הזה נכנס לה כל הט"ס החסרים בבת אחת, ואמנם גם ט"ס אלו נכנסו בה ע"י שם מ"ה שהוא סוד בעלה, אך היחס של בבת אחת אינו שייך לחיבור בסוד זיווג, בסוד זכר ונקבה.

נחדד, המלכות שהיא שם ב"ן, הנה שם ב"ן יצא לפני שם מ"ה, וענין דילוג זה התבאר בתחילת הע"ח, אולם ביחס דידן השתא, הוא השורש שיש למלכות יחס לעצמה, והוא מה שיצאה בסוד נקודה, ואמנם כנ"ל הט"ס שלה הושלמו ע"י שם מ"ה החדש שהוא יחס של זכר ולנוק', אך הוא יחס 'שני' שמתגלה בנוק', אך היחס העיקרי הוא שהנוק' היא נקודה לעצמה.

בהגדרה עמוקה יותר בשורש העליון, בתפיסה של אורות אח"פ דא"ק, היציאה של הנוק' לתתא אינו ביחס לבעלה, והיינו כי באורות אח"פ אין בחינת אב"א אלא הם אורות פשוטים בחיבור גמור, ורק ביציאת שם ב"ן שהם אורות

^ח כמבואר בספרא דצניעותא.

^ט גם בבחינה זו יש יחס של זיווג מסויים.

^י ואמנם הנקודות הם גם קמץ ופתח אינן נקודות לעצמן אלא הם נקודות מחוברות מ"מ עיקר תפיסת הנקודות היא תפיסת הנוק' שהיא נקודה לעצמה, ושם הייתה השבירה.

ההשגות הרוחניות הינם דברים דקים המושגים רק לבעלי נפש עדינה

על התורה

על העבודה

לשון זו שהקו הוא 'דק' הוצא כבר קודם לכן, וכאן הרצ כופל וסונה הדברים, ומנצל טעם היות הקו דק, כדלי שיהיה נמשך לנצחיים שפע בעל גבול.

הנבראים הינם גסים ואילו הדרך בה הבורא מתגלה בהם הינה באופן של 'קו דק', והיינו שהגילוי הוא באופן דק ועדין.

ועל כן כל הגילויים הרוחניים הינם השגות דקות במעמקי המוח והלב, כאלו שרק בעל נפש עדינה יכול להשיגם, היות וכל הגילוי הוא באופן של 'קו דק'.

וככל שההשגה גבוהה יותר כן היא דקה

יותר 'דק על דק'.

ועל כן שכר הצדיקים בעולם הבא והשגתם הוא 'בגן עדן', שזהו מקום שכל הויתו עדינות*.

**ולא עוד אלא אפי' גם
הקו ההוא דק מאד ולא
בהתרחבות גדול כדי שיהיה
האור הנמשך אל הנאצלים
במדה וקצבה אשר לסיבה זו
נקרא הנאצלים "מדות וי"ס
להורות שיש להם מדה וקצבה
ומספר קצוב משא"כ בא"ס**

* וכתב במצודת דוד להרדב"ז מצוה עד זזה לשונו: עוד דע אתה המעיין כי הנשמות בגן עדן מתלבשות במלבוש רוחני דק בדיוקן המלבוש שהם בעוה"ז ונקרא הלוקא דרבנן.

ובספר דעת תבונות אות קכ"ז כתב זזה לשונו: ועל זה רמזו רז"ל (ב"ר, כ, יב), באמרם, "בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב, כתנות אור". ודבר זה נתפרש

הרבה כבר אצל חכמינו, שהכוונה וכתב בדברי חיים פרשת בראשית במאמר הזה להודיע זוך ערך גופו של אדם הראשון לפני טאוו, שאחר החטא נתעבה ונעשה גס וכבד כיום הזה. וכבר ראינו דוגמא לזה בעולם, הנוף ואליהו, שגופם ממש נודרך ונתעלה להיות כמלאכים העליונים. ופשיטא הוא שגם התנועעו ופעולותיו היו בדרך יותר דק ורוחני ודאי, כפעולות הנוף ואליהו כיום הזה: וטראי, כי גן עדן - מה שהיה הוא שיהיה - ודאי מקום דק ורוחני ששם חונות הרוחות גם עתה.

וכתב בדברי חיים פרשת בראשית זזה לשונו: והנה באמת בגן עדן הלבוש הוא מעשיית המצות, דזה עיקר תכלית הגן עדן להנות מרוחניותו, וצריך לזה לבוש דק, וזה נעשה ממצות, וכאשר גם המחקרים כתבו דלאחר פטירה מתלבש הנפש בלבוש דק כעין גוף.

וכישמח משה פרשת בראשית (דף ד ב) כתב בזה הלשון: אלא ודאי להתכלית האחרון הוא ענין יותר דק ויותר נעלם, והיינו נחל עדניו הנעלם מהותו מכל הנמצאים.

ענין עוד בספר עבודת קודש חלק ב פרק כה. ובקהלת יעקב ערך צד צדקיאל.